

John Kennedy Toole, *A Confederacy of Dunces*

Copyright © 1980 by Thelma D. Toole

All rights reserved.

© 2005, 2012 by Editura POLIROM, pentru traducerea
în limba română

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Pe copertă: ilustrație de Manuela Oboroceanu

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dui Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506

București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1, sector
4, 040031, O.P. 53, C.P. 15-728

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

TOOLE, JOHN KENNEDY

Conjurația imbecililor / John Kennedy Toole;

trad.: Lidia Ionescu; pref. Walter Percy. – Ed. a 4-a. –

Iași: Polirom, 2012

ISBN 978-973-46-2551-2

I. Ionescu, Lidia (trad.)

II. Percy, Walter (pref.)

821.111(73)-31=135.1

Printed in ROMANIA

JOHN KENNEDY
TOOLE

Conjurația
imbecililor

Traducere de Lidia Ionescu
Cuvînt înainte de Walter Percy

POLIROM
2012

— Cu asta m-a prins. Hei! Cred că Lee aia are pe careva la puliție. Tot timpul-mi trancănește despre prețenu' ei din puliție. Și zice că baru' ei i-așa un loc de mîna-ntîi, că nici un pulițai nu-i calcă pragu'. Jones trimise un nor negru de furtună deasupra barului. Da-nvîrtește ea *totuși* cevașilea cu-n drac de orfan. Cîn' una ca Lee zice că-și face pomană, știi bine că-i ceva putred în aer. Și știu că-i ceva suspec' fîncă așa, deodată, al dracu' orfan nu mai vine, că-i pun eu prea multe-ntrebări. Mama lor! Tare aș vra să știu ce se-ntimplă. Mi-i lehamite să fiu prins în capcană, plătit cu două'j' de dolari pe săptămîină și să lucrez c-o pasăre mare cît un vultur. Vrau s-ajung și eu cineva, omule. Uuf! Vrau și eu aer condiționat, televizor color, să stau să beau ceva mai bun ca berea.

— Mai vrei o bere?

Jones privi spre bătrîn cu ochelarii lui de soare și spuse:

— Vrai să-mi bagi pe gît înc-o bere, mie, biet negru care muncește de crapă pen' două'j' de dolari pe săptămîină? Cred că-i timpul' să-mi dai o bere pe gratis cu tot ce cîștigi tu aci vînzînd carne conservată și răcoritoare la niște bieți negri. Ț-ai trimis băiatu' la universitate cu banii pe care-i faci aici.

— Acu-i învățător, spuse domnul Watson, mîndru, deschizînd o bere.

— Grozav, nu? Aău! Am mers la școală, numa' doi ani în toată viața mea. Mama pleca să spele rufe la alții și nime' nu pomenea de școală. Îmi treceam timpul-nvîrtin' roți pe stradă. Eu-nvîrteam, mama spăla, nime' nu-nvăța nimic. Mama lor! Cine cată unu' care știe numa' să-nvîrtă roți ca să-i dea de lucru? Ș-uite așa am găsit slujbă c-o pasăre, la o stăpîină ce vinde pro'abil droguri spaniole la orfani. Uh-haa!

— De, dacă condițiile-s chiar proaste...

— Chiar proaste?! Hei! Cum lucrez eu e curată robie! Dacă plec, anunță că-s vagabont. Dacă stau, cîștig ceva ce nici nu s-apropie de salaru' minim.

— Ți spun eu ce să faci, spuse confidențial domnul Watson, aplecându-se peste bar și întinzându-i lui Jones o bere.

Un alt om care era la bar, se aplecă spre ei să asculte. Urmărea tăcut conversația lor de câteva minute.

— Încearc-un pic de sabotaj.

— Ce-i aia sabotaj?

— Știi, omule, șopti domnul Watson, ca o slujnică ce n-a fost plătită destul și scapă mai mult piper în supă, din greșeală. Ca paznicu' de la parcare, care a-nghițit prea mult rahat ș-alunecă p-o pată de ulei și intră c-o mașină-n gard.

— Aha! spuse Jones. Ca băiatu' de la un magazin' universal care deodată are degete lunecoase și scapă jos niște ouă pen'că nu i-a plătit șefu' lui orele suplimentare. Este?

— Acu' te-ai lămurit.

— Și noi punem la cale un *mare* sabotaj, spuse celălalt om de la bar, rupînd tăcerea. O s-avem o demonstrație acolo unde lucrez.

— Așa? spuse Jones. Unde?

— La Levy Pants. A venit la noi în fabrică albu' ăla mare să ne spună s-aruncăm o bomb-atomică pe companie.

— Aș zice că voi, oameni buni, nu vreți numa' sabotaj, spuse Jones. Aduce mai mult a răzbel.

— Fii cuminte, fii respectos, spuse domnul Watson străinului. Omul chicoti pînă ce ochii i se umplură cu lacrimi și spuse:

— Albu' ăla zice că se roagă pentru mulatrii și șobolanii din toată lumea.

— Șobolani? Ăău! V-ați ales acolo cu unu' care nu-i întreg la minte sută la sută.

— Ba-i tare isteț, protestă omul. E și credincios. Ș-a-nălțat o cruce chiar la el în birou.

— Cum?

— Spune: „Voi, oameni buni, ați fi mai fericiți în Evu' Mediu. Voi ar trebui să faceți rost de un tun și săgeți, s-aruncați o bomb-atomică peste locul ăsta”. Omul rîse din nou. Oricum n-avem nimic mai

bun de făcut acolo la fabrică. Ne place s-ascultăm ce spune cînd își filfiie mustața aia groasă. Are să ne conducă într-o demonstrație mare, zice el, de-o să facă toate celelalte demonstrații să pară sindrofie de dame.

— Așa? Mi-mi pare c-o să vă conducă pe toț direct la pîrnaie, spuse Jones, acoperind barul cu și mai mult fum. Aș zice mai degrabă că nu-i decît o mutră de alb smintit.

— E cam năstrușnic el, admise omul. Da' lucrează chiar acolo-n birou cu șefu', domnu' Gonzala, care crede că tipu' ăsta-i tare deștept. Îl lasă să facă ce vrea. Să vină chiar la noi în fabrică de cîte ori pofteste. O mulțime de oameni is gata să facă demonstrație cu el. Ne-a spus că are permis chiar de la domnu' Levy, ne-a spus că domnu' Levy vrea să demonstrăm ca să scape de Gonzala. Cine știe? Poate ne ridică salaru'. Domnu' Gonzala ăla deja se teme de el.

— Spune-mi, omule, cum arată mutra asta albă care-a venit să vă mîntuiască? întrebă Jones plin de interes.

— E mare și gras ș-are o șapcă de vinătoare pe care o poartă to' tîmpu'.

Ochii lui Jones se măriră pe sub ochelari.

— Și-i verde șapca? Are-o șapcă verde?

— Mda. Cum de știi?

— Ăău! exclamă Jones. Aț dat de bucluc! Păi bezmeticu' ăsta-i cătat de un pulițai. A fost la Night of Joy-ntr-o sară ș-a-nceput să-i îndruge fetei ăleia, Darlene, despre un autobuz.

— Ia te uită! zise omul. Și nouă ne-a spus de-un otobuz, ne-a zis cum mergea el o dată cu otobuzu-n inima-ntunericului...

— Ăău, i-același! Țin-te departe de el. Îl cată puliția și v-aruncă și pe voi, toț bieții oameni de culoare, la zdup. Ăău!

— Păi, am să-l întreb de asta, spuse omul. Doar nu vrau să merg la demonstrație condus d-un pușcăriș!

Domnul Gonzalez ajunsese, ca de obicei, devreme la Levy Pants. Își aprinse simbolic, cu același chibrit, micul său reșou și o țigară cu filtru, ca două torțe care semnalizau începutul unei alte zile de lucru. Apoi își lăsă mintea să rumege gândurile din fiecare dimineată. Cu o zi în urmă, domnul Reilly mai adăugase ceva la decorațiunile biroului: atârname ghirlande mov, cenușii și maro deschis de la un bec la altul, pe tavan. Crucea, anunțurile și ghirlandele din încăperea îi aminteau șefului de birou de podoabele de Crăciun și îl făceau să se simtă puțin sentimental. Privind fericit spre partea ocupată de domnul Reilly, observă că tulpinele de fasole creșteau atât de viguros, încît începuseră chiar să coboare, incolăcindu-se printre minerele sertarelor în care se țineau registrele. Domnul Gonzalez se întreba cum reușește funcționarul responsabil de registre să-și facă treaba fără să deranjeze tulpinele fragede. Pe cînd medita la această enigmă de conțopist, fu surprins să-l vadă pe însuși domnul Reilly năvălind ca o torpilă prin ușă.

— Bună dimineată, domnule, spuse brusc Ignatius, cu fularul fluturînd orizontal în urma lui, ca steagul unui clan scoțian pornit la luptă. De umăr îi atârname un aparat ieftin de filmat și sub braț avea o legătură care se dovedi a fi un cearșaf de pat făcut sul.

— Astăzi ați venit foarte devreme, domnule Reilly.

— Ce vreți să spuneți? Totdeauna vin la ora aceasta.

— Da, desigur, spuse cu umilință domnul Gonzalez.

— Vă închipuiți că am venit aici devreme cu un anumit scop?

— Nu, eu...

— Spuneți-mi-o deschis, domnule. De ce sînteți atât de suspicios? Ochii vă scapără literalmente de paranoia.

— Cum adică, domnule Reilly?

— Ați auzit ce-am spus, răspunse scurt Ignatius și ieșind greoi pe ușă, o porni spre fabrică.

Domnul Gonzalez încercă să se liniștească, dar fu deranjat de un zgomot ce se auzea dinspre fabrică. Păreau să fie niște aclamații. Se gândi că poate unul dintre muncitori devenise tată sau câștigase la loterie. Atita timp cât muncitorii din fabrică îi dădeau pace, era dispus să-i trateze cu aceeași amabilitate. Pentru el, ei reprezentau doar o parte a fabricii propriu-zise, care nu avea nici o legătură cu „creierul central”. Muncitorii nu erau responsabilitatea lui. Se aflau sub controlul turmentat al domnului Palermo. Când va găsi curajul necesar, șeful de birou avea de gând să-l întrebe cât se poate de politicos pe domnul Reilly de ce petrece atita timp în fabrică. Totuși, în ultima vreme, domnul Reilly devenise oarecum distant și inabordabil și domnului Gonzalez îi repugna gândul de a se certa cu el. Simțea că îi amortesc picioarele când se gândea că una dintre labele acelea de urs ar putea să i se înfigă în păr și să-l tîrască poate, ca pe o carpetă, peste dușumeaua neregulată a biroului.

Patru dintre muncitorii din fabrică îmbrățișaseră strîns cele două șunci de Smithfield care erau coapsele lui Ignatius și, cu mare efort, îl ridicau pe una dintre mesele de croitorie. De pe umerii căraușilor săi, Ignatius lătra instrucțiuni, de parcă ar fi supravegheat încărcarea unei mărfi dintre cele mai rare și mai prețioase:

— În sus și la dreapta, striga el spre cei de jos. Sus, sus, fiți atenți. Mai încet. Ați apucat destul de zdravăn?

— Da, confirmă unul dintre cei care îl ridicau.

— Simt că sînt gata să alunec. Vă rog! Mă cuprinde o stare de totală anxietate.

Muncitorii priveau cu interes cum cei care îl ridicau se împleticeau cînd înainte cînd înapoi, sub greutatea lui.

— Acum în spate, strigă nervos Ignatius. În spate pînă cînd masa se va afla exact sub mine.

— Nu-ți fă griji, domnu' R., gîfii unul dintre ei. Te punem drept pe masă.

— Nu prea pare să fie așa, icni Ignatius, cînd trupul i se lovi cu violență de un stîlp. O, Doamne, mi s-a dislocat umărul.

Un strigăt se înalță dinspre ceilalți muncitori.

— Hei, aveți grijă! țipă unul dintre spectatori. O să-i crăpaț' capu' lu' domnu' R.

— Vă rog, imploră Ignatius. Dați o mină de ajutor! Încă puțin și-am să mă zdrobesc de pămînt.

— Uite, domnu' Reilly, spuse cu respirația tăiată unul dintre cei care îl ridicau. Masa-i chiar la spatele nostru acu'.

— Voi fi aruncat într-unul dintre cuptoare, înainte ca aventura asta nenorocită să ia sfîrșit. Ar fi fost mult mai înțelept să mă adresez grupului, vorbind de la nivelul dușumelei.

— Pune picioarele jos, domnu' R. Masa-i chiar sub tine.

— Încet, spuse Ignatius întinzînd cu multă prudență în jos degetul mare de la picior. Da, așa. Foarte bine. Cînd mă voi propti bine în picioare, puteți să-mi dați drumul. În cele din urmă, Ignatius ajunsese să stea vertical pe masă, ținînd legătura cu cearșaful în dreptul pelvisului, pentru ca spectatorii să nu observe că manevra de ridicare avusese un efect oarecum stimulant.

— Prieteni, spuse solemn Ignatius și ridică brațul în care nu ținea cearșaful. În sfîrșit, ziua noastră a sosit. Sper că n-a uitat nimeni să-și aducă instrumentele de luptă. Dinspre grupul din jurul mesei de croitorie nu se auziră nici aprobări, nici infirmări. Vreau să spun bețe, lanțuri, ciomege și așa mai departe. Chicotînd în cor, muncitorii agitară șipci de gard, cozi de mătură, lanțuri de bicicletă și cărămizi. Pe cinstea mea, ați adus aici un arsenal formidabil și variat. Violența atacului nostru s-ar putea să-mi depășească așteptările. În orice caz, cu cît lovitura va fi mai hotărîtă, cu atît și rezultatul va fi mai concludent. Inspectia superficială făcută armelor voastre confirmă încrederea pe care o am